

Cal Tiet

Navàs

Ubicació

Comarca: Bages

Lloc/Adreça: Sector central del terme municipal. Vall d'Hortons o dels Gitanos. Antic terme del castell de Castelladral. Parròquia de Sant Miquel de Castelladral.

Emplaçament Entre Palà Vell i Palà Nou de la variant en surt una pista forestal en direcció a Riols. Cal continuar uns 4,5 km des de l'alçada de Riols per aquesta pista que va en direcció nord, en paral·lel a la riera d'Hortons.

Alçada: 432

Coordenades:

Latitud: 41.88762

Longitud: 1.75146

UTM Est (X): 396416

UTM Nord (Y): 4638053

Classificació

Número de fitxa 08141 - 264

Àmbit: Patrimoni immoble

Tipologia Conjunt arquitectònic

Estil / època: Modern Contemporani Popular

Segle XVIII-XX

Estat de conservació Bo

Protecció Legal

Tipus de protecció: BPU

Observacions protecció: Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 109.EA. Nivell 3. Parcial. Nivell 4. Ambiental.
Pla Especial Urbanístic del Catàleg de Masies i Cases rurals en Sòl no urbanitzable de Navàs, aprovat el 2012, amb el núm. 36.

Data aprovació: dc., 20/02/2019 - 12:00

Accés Fàcil

Ús actual: Residencial - productiu

Titularitat Privada

Titular: 08140A011000650000IF
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dl., 10/05/2021 - 11:54

Descripció

Casa de pagès o masia de petites dimensions emplaçada en un punt central de la Vall d'Hortons. La casa està envoltada d'un bon nombre de petits coberts i altres construccions: masoveria, pallissa, etc. El cos residencial principal és de planta més o menys rectangular (amb planta baixa més dos pisos). La part més antiga és la del nord i ha estat allargada cap al sud en dues fases: una el 1847 i l'altra posteriorment, de manera que ara la façana més destacada és la de migdia, probablement obrada al tombant de segle XX. Presenta una composició molt simètrica, en base a tres eixos d'obertures, amb dues finestres balconeres als costats i, a la part central, una galeria a dos nivells amb dos arcs de mig punt en cadascun. Les portes d'accés a la casa, però, es troben a les façanes lateral (est) i posterior. La façana de ponent pràcticament no presenta obertures, amb l'excepció d'una petita galeria amb dos arcs semblant a l'anterior. En una de les cantonades del darrere sobresurt un cos afegit de contorns arrodonits que correspon a una tina. En total a la casa hi ha cinc tines, repartides en altres parts.

Uns metres a llevant s'aixeca la masoveria: un habitatge més petit de dues plantes que ha estat força reformat recentment i sobrealçat. En aquest sector de llevant trobem dos coberts més. Un fou construït el 1928, segons una llinda, tot i que conserva una part coberta amb volta de canó de força qualitat que podria ser anterior. Una part d'aquest cobert va funcionar durant un temps com a sala de ball. Al sud hi ha l'antiga pallissa (del 1926 segons una inscripció). Aquesta part s'ha ampliat amb una gran nau moderna.

Observacions:

En dues llindes de la façana principal hi ha sengles inscripcions en llatí que recentment va fer posar l'actual propietari en senyal de protecció de la casa: "Deus Eam; Domum Custodiat (el seu Déu custodia la casa)".

Al sector nord-est de la casa, en una petita codina vora el camí que surt cap al nord, es conserven restes molt escadusseres d'un antic forn de ginebró. Consisteixen en una regata gravada a la roca.

Inscripcions en llindes a la part posterior: Any 1860 Isidro Casanova, 1803.

Inscripció al portal de la façana de llevant: 1847

Inscripcions en coberts: 1882, 1926, 1928

Informació oral facilitada pels propietaris

Història

No coneixem notícies documentals antigues de la casa de cal Tiet, que podria ser originària del segle XVIII, tot i que la dada més antiga és la inscripció de la llinda del portal posterior, de l'any 1803. Els propietaris al segle XIX ja eren la família Casanova. Segons una inscripció, el 1860 era Isidre Casanova. Hi ha una llegenda segons la qual una filla de la família Casanova de cal Tiet es va casar amb un noi d'ètnia gitana, i d'aquí vindria el nom de la Vall de Gitanos amb què popularment és coneguda la Vall d'Hortons. Cal dir,

però, que als actuals propietaris, descendents directes dels Casanova, no els ha arribat per transmissió oral directe aquesta llegenda. Això fa pensar que es tracta d'una llegenda sense rerefons històric.

En el nomenclàtor de masies de la província de Barcelona dels anys 1861-1862 apareix anomenada com a "Cal Tiet". Hi consta que és una "masia (casa de labor)", que estava situada a 3 km del nucli de l'Ajuntament de Castelladral. Tenia un edifici habitat constantment i un altre de deshabitat. L'un, tenia un pis i l'altre dos pisos. Ja hem comentat que el 1847 la casa es va ampliar i que, poc després, s'allargà encara una altra vegada. A la dècada de 1920 cal Tiet va dotar-se de diversos coberts i pallisses: 1926, 1928. Cal dir que aquesta època, i fins els anys 1930, va ser d'un gran dinamisme per a la Vall d'Hortons, que aleshores estava encara molt poblada. Prop de cal Tiet i de cal Cortesó s'hi van fer importants prospeccions i sondejos en relació amb les mines de potassa que des de 1918 s'explotaven a Sùria. Al final no van reeixir, però van mobilitzar un gran nombre de treballadors.

Segons Isidre Soler, a començaments de segle XX cal Tiet exercia una mena de capitalitat de la Vall d'Hortons. Era un lloc de control, de trobada per fer-hi el trago o una reunió. Entre els anys 1931-1935, s'hi feia la festa major de Castelladral el primer diumenge de mes de setembre, amb un gran aplec del qual se'n conserven alguns cartells. Per la Guerra Civil aquest aplec va quedar estroncat, i posteriorment es va tornar a fer al nucli de Castelladral, però cal Tiet continuava sent un lloc de trobada els dies pròxims a la festa. S'hi venia a jugar a cartes i fins i tot hi havia una sala de ball en un dels coberts.

Al segle XX es van fer reformes a l'entorn de la casa. Es rehabilitaren diferents coberts de pedra i s'aixecaren en alçada, construïts amb maons. Cap a la primera meitat d'aquest segle el propietari era Josep Casanova Camps. L'hereva fou la seva filla, Teresa Casanova Bessa, que es casà amb un Garriga. L'actual propietari és Joan Garriga Casanova, casat amb Teresa Sivila.

Bibliografia

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). *Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages)*. Ajuntament de Navàs. Fitxa 109.EA

OBRADORS, J (1991). "Trajecte de les cases de Castelladral, habitades el 1904 i utilització correcta dels seus noms." *El Morralet*, núm. 1, Navàs, p. 18.

PIÑERO, J. (1995). *Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs*. Ajuntament de Navàs. Fitxa R 18.

SOLER, Isidre. Manuscrit redactat per Isidre Soler de cal Filaborres de Castelladral.

